

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH THANH HÓA
TRƯỜNG CAO ĐẲNG Y TẾ

GIÁO TRÌNH
MÔN HỌC: ĐIỀU DƯỠNG NHA
NGÀNH: KỸ THUẬT PHỤC HÌNH RĂNG
TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG

*Ban hành kèm theo Quyết định số:549 /QĐ-CYT ngày 09 tháng 8 năm 2021 của
Trường Cao đẳng Y tế Thanh Hoá*

Thanh Hoá, năm 2021

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

TaiLieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Trường Cao đẳng Y tế Thanh Hoá có bề dày lịch sử đào tạo các thế hệ cán bộ Y - Dược, xây dựng và phát triển hơn 60 năm. Hiện nay, Nhà trường đã và đang đổi mới về nội dung, phương pháp và lượng giá học tập của học sinh, sinh viên nhằm không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo.

Để có tài liệu giảng dạy thống nhất cho giảng viên và tài liệu học tập cho người học; Đảng uỷ - Ban Giám hiệu Nhà trường chủ trương biên soạn tập bài giảng của các chuyên ngành mà Nhà trường đã được cấp phép đào tạo.

Tập bài giảng “*Điều dưỡng Nha khoa*” được các giảng viên Bộ môn chuyên khoa biên soạn dùng cho hệ *Cao đẳng Kỹ thuật Phục hình răng* dựa trên chương trình đào tạo của Trường ban hành năm 2021, Thông tư 03/2017/BLĐTBXH ngày 01 tháng 3 năm 2017 của Bộ trưởng Bộ Lao động thương binh xã hội.

Môn “*Điều dưỡng Nha khoa*” giúp học viên sau khi ra trường có thể vận dụng tốt các kiến thức đã học để biết cách tổ chức phòng nha học đường, cách viết các giấy tờ sổ sách và phiếu theo dõi tại khoa phòng khám răng hàm mặt, vô khuẩn trong nha khoa, chăm sóc người bệnh răng miệng. Phụ giúp thầy thuốc khi nhổ răng, chữa răng và phục hình răng.

Vì vậy môn học “*Điều dưỡng Nha khoa*” giúp cho người học nắm được những kiến thức chuyên môn về răng miệng để tổ chức và quản lý được các hoạt động chăm sóc và phòng bệnh răng miệng tại các cơ sở nha khoa, cơ sở y tế.

Tuy nhiên trong quá trình biên soạn tập bài giảng không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tập thể biên soạn xin ghi nhận các ý kiến đóng góp xây dựng của các nhà quản lý, đồng nghiệp, độc giả và học sinh, những người sử dụng cuốn sách này để nghiên cứu bổ sung cho tập bài giảng ngày càng hoàn thiện hơn.

Thanh Hóa, ngày 9 tháng 8 năm 2021

Tham gia biên soạn

1. Ths.Bs. Mai Văn Bảy – Chủ biên
2. Ths. Bs. Hoàng Thị Thuỳ
3. Bs. Nguyễn Thị Hằng
4. Bs. Nguyễn Thị Hà Linh
5. CN. Bùi Huyền Trang
6. CN. Nguyễn Ngọc Thuý Hồng

MỤC LỤC

ĐỀ MỤC	TRANG
Lời giới thiệu	3
Giáo trình môn học	5
Bài 1. Các giấy tờ liên quan đến tổ chức và hoạt động tại cơ sở	
Răng – Hàm – Mặt.....	6
Bài 2. Vô trùng ghế máy và dụng cụ trong nha khoa	15
Bài 3. Phụ giúp bác sỹ trám răng	20
Bài 4. Phụ giúp bác sỹ nhổ răng.....	24
Bài 5. Phụ giúp bác sỹ điều trị phục hình răng.....	30
Bài 6. Chăm sóc người bệnh nhổ răng.....	38
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	46

GIÁO TRÌNH MÔN HỌC

Tên môn: Điều dưỡng Nha

Mã môn học: MH33

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của môn học/mô đun:

- **Vị trí:** Là môn chuyên ngành, thuộc môn đào tạo bắt buộc học sau các môn cơ sở ngành.

- **Tính chất:** Môn học này cung cấp cho người học biết kiến thức kỹ năng về cách viết các giấy tờ sổ sách và phiếu theo dõi tại khoa phòng khám răng hàm mặt, vô khuẩn trong nha khoa, chăm sóc người bệnh răng miệng. Phụ giúp thầy thuốc khi nhổ răng, hàn răng và phục hình răng.

- **Ý nghĩa và vai trò của môn học:** Môn học giúp cung cấp những kỹ năng cơ bản và kiến thức chuyên môn về răng miệng để tổ chức và quản lý được các hoạt động chăm sóc và phòng bệnh răng miệng tại các cơ sở nha khoa, cơ sở y tế. Ngoài ra, môn học giúp sinh viên thực hành, rèn luyện tay nghề để trở thành người Điều dưỡng nha đảm nhận vai trò hỗ trợ đắc lực cho các bác sỹ trong quá trình thăm khám, điều trị các bệnh lý răng miệng.

Mục tiêu của môn học/mô đun:

1. Kiến thức

- Trình bày được cách ghi chép giấy tờ sổ sách tại phòng nha và khoa răng hàm mặt.
- Trình bày được công việc phụ giúp bác sỹ hàn răng, nhổ răng, phục hình răng.
- Trình bày được chăm sóc người bệnh nhổ răng và viêm nhiễm vùng hàm mặt.
- Trình bày được cách vô trùng trong nha khoa.

2. Kỹ năng

- Thực hiện được các kỹ năng thực hành lâm sàng điều dưỡng nha khoa .

3. Năng Lực tự chủ và trách nhiệm

- Thực hiện các quy định về y đức, chấp hành quy định của pháp luật
- Rèn luyện tính cẩn thận, tỉ mỉ trong việc học tập.

Nội dung của môn học:

BÀI 1: CÁC GIẤY TỜ LIÊN QUAN ĐẾN TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG TẠI CƠ SỞ RĂNG – HÀM – MẶT

(4 Tiết)

GIỚI THIỆU: Đây là các loại giấy tờ liên quan đến tổ chức và hoạt động tại cơ sở Răng – Hàm – Mặt. Bài học này giúp người học nắm được ý nghĩa, mục đích và biết cách sử dụng các loại giấy tờ trên.

MỤC TIÊU: Sau khi học xong bài học này sinh viên phải:

1. Trình bày được nội dung, ý nghĩa, mục đích sử dụng các loại giấy tờ liên quan đến tổ chức và hoạt động tại cơ sở Răng – Hàm – Mặt.
2. Trình bày cách sử dụng các loại giấy tờ liên quan đến tổ chức và hoạt động tại cơ sở Răng – Hàm – Mặt.

NỘI DUNG CHÍNH

I. Phiếu hẹn, phiếu bệnh án, phiếu chấp thuận

1. Phiếu hẹn

1.1. Mục đích, ý nghĩa

Sau khi nhận được giấy chấp thuận và ghi tên em bé vào sổ bệnh nhân, người điều trị phải sắp xếp công việc để gọi bệnh nhân đến chữa trị một cách đều đặn. Muốn thế cần gọi cho đứa bé một phiếu hẹn để giúp em giữ đúng ngày giờ hẹn và người điều trị không trễ nải công việc.

1.2. Nội dung

NGÀNH NHA

PHIẾU HẸN Số:.....

Họ và tên:.....

Địa chỉ:.....

Ngày, Giờ	Nội dung hẹn	Người hẹn

Chú ý: Cần đến đúng hẹn, nếu không đến được xin báo trước để hẹn lại.

1.3. Cách sử dụng

- Số phiếu: Lấy từ bệnh án
- Họ và tên: Ghi họ và tên bệnh nhân theo bệnh án
- Địa chỉ: Cần ghi rõ ràng để tiện liên lạc khi cần
- Ngày giờ hẹn bệnh nhân đến chữa trị: ghi rõ ràng

- Nội dung hẹn: Ghi công việc sẽ làm trong lần hẹn tới.
- Tên người hẹn: Ghi tên người điều trị hôm đó.

Lưu ý: Người điều trị thường xuyên nhắc nhở bệnh nhân:

- Thuộc lòng số phiếu.
- Không làm mất phiếu.
- Đến đúng hẹn, nếu không đến được phải báo trước để hẹn lại.
- Tuyệt đối nghe theo lời dặn dò của thầy thuốc.

2. Phiếu chấp thuận

2.1 Mục đích, ý nghĩa

Trước khi nhận bệnh nhân vào chữa trị, người điều trị phải gửi cho cha mẹ bệnh nhân phiếu chấp thuận. Trong phiếu ghi đầy đủ họ tên bệnh nhân. Nếu cha mẹ người bệnh bằng lòng thì con họ sẽ được chữa trị lâu dài.

2.2. Nội dung

PHIẾU CHẤP THUẬN	
Chúng tôi bằng lòng	
Chúng tôi không bằng lòng	
Cho con chúng tôi là:.....	
Được chữa răng trong suốt quá trình từ lớp 1 đến lớp 5	
	Ngày.....Tháng.....Năm.....
	(Kí tên)

2.3 Cách sử dụng

Nếu cha mẹ đưa bé bằng lòng cho con họ được chữa trị thì họ sẽ gạch bỏ hàng chữ “ không bằng lòng” và phía dưới phiếu ghi ngày, tháng, năm, kí tên. Xong gửi lại phòng nha khoa. Khi nhận lại phiếu chấp thuận, người điều trị mới sắp xếp ngày giờ chữa trị cho người bệnh. Giấy chấp thuận phải kẹp vào hồ sơ, để phòng họ khiếu nại sau này.

3. Phiếu bệnh án

3.1 Mục đích, ý nghĩa

Để hiểu rõ tình trạng của bệnh nhân trong cả quá trình điều trị đồng thời để theo dõi bệnh nhân qua từng giai đoạn điều trị, sự tiến triển của bệnh ra sao để giữ hoặc thay đổi phương án điều trị. Phiếu bệnh án cũng dùng cho việc nghiên cứu khoa học và cho những lần tái khám.

Vì vậy phiếu bệnh án phải ghi rõ ràng, cẩn thận, càng chi tiết càng tốt.

3.2. Nội dung

(Xem phiếu bệnh án đính kèm)

3.3. Cách sử dụng

* TRANG THỨ NHẤT: bao gồm các nội dung sau:

- Số phiếu: Lấy từ sổ bệnh nhân
- Họ tên bệnh nhân
- Năm sinh, giới tính: Để tiện việc theo dõi sự mọc răng
- Địa chỉ: Gia đình, thường trú (Cần ghi rõ ràng để tiện liên lạc khi cần)
- Nghề nghiệp cha mẹ: Rất quan trọng cho việc chữa trị, chỉnh nha, tìm nguyên nhân sâu răng
- Ngày vào viện: Ngày đầu tiên bệnh nhân đến điều trị.
- Lý do đến khám: triệu chứng cơ năng của người bệnh, điều trị theo chương trình nha học đường.
- Tiền sử gia đình: Hỏi cha mẹ đứa bé xem có bệnh tật di truyền gì không như: Giang mai, tim, bệnh về máu.... Vì các bệnh này di truyền cho con cái và ảnh hưởng đến việc chữa trị.
- Tiền sử bản thân: Vì các sự thiếu sót đó có ảnh hưởng đến răng.
- + Hỏi bệnh nhân sinh đủ hay thiếu tháng?
- + Bao nhiêu tuổi mọc răng đầu tiên?
- + Có dinh dưỡng đầy đủ không?
- Đánh giá tình trạng vệ sinh răng miệng: Khám từng vùng răng và đánh giá chỉ số刷牙(DIS), chỉ số cao răng(CIS), chỉ số điều trị nha chu cộng đồng (CPI), tổng kết chỉ số vệ sinh răng miệng đơn giản (OHIS).
- Tình trạng miệng:
 - + Niêm mạc: bị viêm loét hay bình thường
 - + Lợi: Viêm hay bình thường.
 - + Tình trạng môi và hàm ếch: Bình thường hay chẻ đôi, hoặc có dấu vết gì đặc biệt không.
 - + Lưỡi: Lớn, bình thường, nhỏ hoặc bất thường gì không.
 - + Hạch: Sung hay bình thường.
 - + Cao răng: ít, trung bình hay nhiều.
 - +Vệ sinh: tốt, khá, trung bình
 - + Tình trạng khác: Như khớp hàm bất thường.....

- Tình trạng răng:

+ Khám hết 2 hàm răng theo thứ tự hàm trên từ phải sang trái, hàm dưới từ trái sang phải.

+ Khám xem răng nào sâu và sâu loại nào, mặt nào, răng nào cần nhổ, cần chữa, răng thiếu hay chưa mọc hoặc đã nhổ...

- Chẩn đoán: Ghi kết luận bệnh của bệnh nhân từ các dấu hiệu và triệu chứng răng miệng đã được thăm khám.

II. Sổ hẹn, sổ theo dõi hoạt động, sổ theo dõi tài sản phòng Nha

1. Sổ hẹn

1.1. Mục đích, ý nghĩa của sổ hẹn

Sổ hẹn bệnh nhân rất có lợi, vì giúp người điều trị sắp xếp thì giờ, có kế hoạch để công việc làm được nhanh chóng và nếu cần ai thay thế mình trong ngày hôm đó người đến sau cũng dễ làm việc. Nếu chẳng may mất hồ sơ hoặc phiếu hẹn, trong sổ đã ghi sẵn công việc làm cho bệnh nhân ngày hôm đó vì thế người điều trị nào cũng phải có sổ hẹn bệnh riêng của mình để phân chia thì giờ điều trị bệnh nhân, bảo trì dụng cụ, giáo dục nha khoa, ghi hồ sơ...

Sổ hẹn sẽ giúp cho người điều trị tránh được những trường hợp bị động hoặc lúng túng, và bệnh nhân cũng được chữa trị chu đáo, tránh mất thì giờ.

1.2. Nội dung

NGÀY	THỜI GIAN	TÊN BỆNH NHÂN	NỘI DUNG HẸN

1.3. Cách sử dụng

- *Nội dung hẹn:* Ghi công việc phải làm cho đứa bé trong kỳ hẹn tới. Mục đích giúp người điều trị biết trước công việc phải làm cho bệnh nhân để sắp xếp dụng cụ trước.

- Nếu bệnh nhân bỏ hẹn cần ghi bằng mực đỏ cạnh tên bệnh nhân trong sổ hẹn, đồng thời ghi trong hồ sơ bệnh án 2 chữ bỏ hẹn để lần sau bệnh nhân đến hỏi lý do tại sao và khuyên bệnh nhân lần sau đúng hẹn.

- Công việc phải sắp xếp hợp lý, tránh để bệnh nhân sau chờ lâu.

- Giờ hẹn dài ngắn tùy thuộc nội dung điều trị.

- Những bệnh nhân ở xa và là anh em chung nhà phải sắp xếp cho chúng đi cùng ngày và cùng buổi.

- Tránh giữ bệnh nhân quá lâu trên ghế nhất là những bệnh nhân quá nhỏ sẽ làm bệnh nhân chán nản, mệt mỏi, ảnh hưởng không tốt đến lần hẹn sau.

- Mỗi tuần nên hen 1 lần cho mỗi bệnh nhân.

- Những bệnh nhân học buổi sáng nên hẹn điều trị vào buổi chiều và ngược lại để tránh mất thì giờ của các em.

2. Số theo dõi các hoạt động khác của phòng nha

2.1 Sổ theo dõi giáo dục nhà khoa tại lớp

- **Mục đích:** Đề phân phối hợp lý số đề tài cần giáo dục trong quá trình học tại trường, đồng thời theo dõi chặt chẽ việc thực hiện giáo dục nha khoa tại lớp: số lớp, số đề tài đã được giáo dục

- Nội dung:

Đề tài/lớp	Tại sao chải răng	Khi nào chải răng	Súc miệng với Fluor	Phương pháp chải răng	Đề tài khác
1/1					
Đề tài/lớp	Tại sao và khi nào chải răng	Lựa chọn và giữ gìn bàn chải	Thức ăn tốt cho răng và nướu	Phương pháp chải răng	Đề tài khác
2/1					
2/2					
Đề tài/lớp	Nguyên nhân, diễn tiến, dự phòng bệnh sâu răng	Các thói quen xấu có hại cho răng	Nguyên nhân bệnh viêm nướu, cách dự phòng	Phương pháp chải răng	Đề tài khác
3/1					
3/2					

2.2. Sổ theo dõi sức miêng Fluor

- **Mục đích:** Để theo dõi số học sinh súc miệng với Fluor, chải răng theo tuần, tháng, năm.

- Nội dung:

[illegible]